

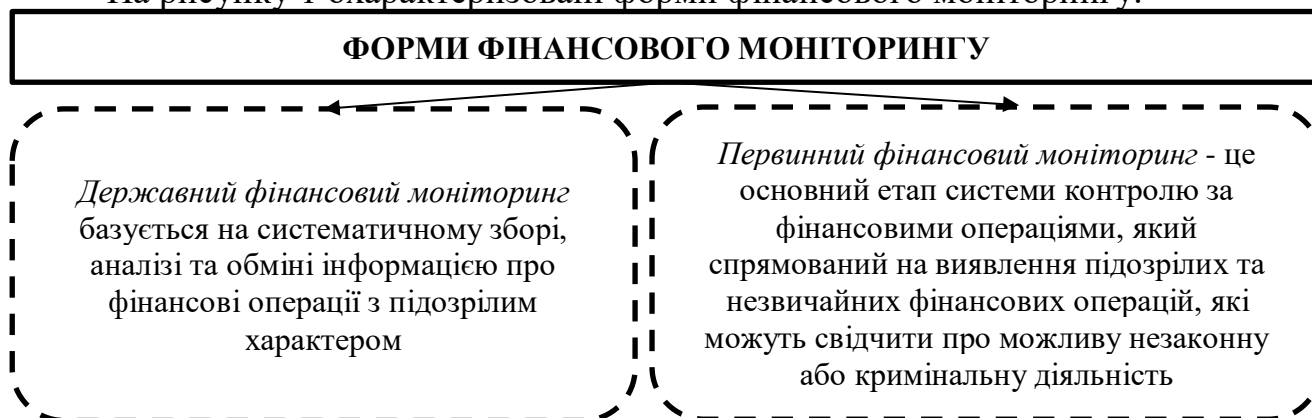
Плаксієнко Валерій Якович
доктор економічних наук, професор,
Полтавський університет економіки і торгівлі;
Назаренко Інна Миколаївна
доктор економічних наук, професор,
Сумський національний аграрний університет

АУДИТОРИ ТА БУХГАЛТЕРИ – СУБ'ЄКТИ ПЕРВИННОГО ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ: КОДИФІКАЦІЯ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОБОВ'ЯЗКІВ

У сучасному турбулентному середовищі проведення фінансового моніторингу є актуальною та необхідною процедурою.

Фінансовий моніторинг – це сукупність заходів, що вживаються уповноваженими суб'єктами у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, здійснюється у формі державного фінансового моніторингу, первинного фінансового моніторингу [4].

На рисунку 1 охарактеризовані форми фінансового моніторингу.

Рисунок 1 - Форми фінансового моніторингу

*Джерело: складено автором за матеріалами [3, 5].

Організаційно-правові засади щодо фінансового моніторингу задекларовані у наступних нормативних документах: Законі України № 361-ІХ, «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»; Положенні про Держслужбу фінансового моніторингу України; Порядку подання інформації для взяття на облік (зняття з обліку/поновлення на обліку) суб'єктів первинного фінансового моніторингу, реєстрації та подання суб'єктами первинного фінансового моніторингу Державній службі фінансового моніторингу інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, іншої інформації, що може бути пов'язана з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних

злочинним шляхом, фінансуванням тероризму та фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення; Порядку ведення Державною службою фінансового моніторингу обліку інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу; Порядку організації та координації роботи з перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів з питань фінансового моніторингу; Порядку ведення Державною службою фінансового моніторингу обліку суб'єктів первинного фінансового моніторингу; Директиві (ЄС) 2015/849 Європейського парламенту та ради від 20 травня 2015 року про запобігання використанню фінансової системи для відмивання грошей та фінансування тероризму, що вносить зміни до Регламенту (ЄС) № 648/2012 Європейського Парламенту та ін.

Відповідно до п. 41 ст. 1 Закону України № 361-ІХ об'єктом фінансового моніторингу є дії з активами, пов'язані з відповідними учасниками фінансових операцій, які їх проводять, за умови наявності ризиків використання таких активів з метою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та/або фінансування розповсюдження зброї масового знищення, а також будь-яка інформація про такі дії чи події, активи та їх учасників [3].

Суб'єкти фінансового моніторингу ідентифікуються з урахуванням видів фінансового моніторингу.

З норм п. 7а ст. 6 Закону № 361-ІХ слід аргументувати, що суб'єкти аудиторської діяльності, бухгалтери, суб'єкти господарювання, що надають послуги з бухгалтерського обліку є спеціально визначеними суб'єктами первинного фінансового моніторингу (крім осіб, які надають послуги в рамках трудових правовідносин) [3].

На рисунку 2 подано кодифікацію вище зазначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу (далі – СПФМ) відповідно до Порядку № 322.

КОДИФІКАЦІЯ СПФМ (СУБ'ЄКТІВ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА БУХГАЛТЕРІВ)	
7320	Аудитори
7330	Аудиторські фірми
7340	Суб'єкти господарювання, що надають послуги з бухгалтерського обліку
735	Бухгалтери
7360	Суб'єкти господарювання, що здійснюють консультування з питань оподаткування

**Рисунок 2 - Кодифікація СПФМ
(суб'єктів аудиторської діяльності та бухгалтерів)**

*Джерело: складено автором за матеріалами [2].

Основні обов'язки суб'єктів первинного фінансового моніторингу: бути

на обліку у спеціально уповноваженому органі як суб'єкт первинного фінансового моніторингу; забезпечувати належну організацію, проведення первинного фінансового моніторингу та функціонування належної системи управління ризиками; застосовувати у своїй діяльності ризик-орієнтовний підхід та вживати належні заходи з метою мінімізації ризиків; забезпечувати моніторинг фінансових операцій клієнта; повідомляти спеціально уповноваженому органу про підозрілі фінансові операції та ін. [3].

Особлива вимога у діяльності СПФМ відводиться дотриманню ризик-орієнтованого підходу.

На основі аналізу Положення про здійснення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання і нагляд за діяльністю яких здійснює Міністерство фінансів України (проект), доцільно виокремити наступні ключові моменти в контексті дотримання ризик-орієнтованого підходу [1]:

- СПФМ повинні постійно здійснювати ідентифікацію ризиків, які притаманні їхній діяльності та клієнту;
- процес застосування ризик-орієнтованого підходу повинен бути задокументований;
- СПФМ повинні уникати де-рискінгу;
- СПФМ мають розробити критерії оцінки ризиків (низький, середній, високий або неприйнятний) та ін.

Результати проведеного дослідження дозволяють зазначити, що на сьогодні існує значна кількість причин (відмивання грошей, зростання доходів від нелегальної діяльності та ін.), які актуалізують необхідність проведення фінансового моніторингу. Беззаперечно, на державному рівні існує значна кількість невирішених, неузгоджених питань, мають місце прогалини в нормативних документах, проте система фінансового моніторингу розвивається.

Список використаних джерел

1. Положення про здійснення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання і нагляд за діяльністю яких здійснює Міністерство фінансів України (проект). URL: <http://surl.li/njbsh>.

2. Порядок інформаційної взаємодії суб'єктів первинного фінансового моніторингу та Державної служби фінансового моніторингу України : наказ Міністерства фінансів України № 322 від 04.06. 2021 р. (Набрання чинності, відбудеться пізніше). URL: <http://surl.li/njbtd>.

3. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України № 361-IX від 06.12.2019 р. URL: <http://surl.li/njbrx>.

4. Фінансовий моніторинг та його основні завдання. URL: <http://surl.li/njbtp>.

5. Фінансовий моніторинг. URL: <http://surl.li/njbsu>.